

ville være opportunt, idet man ønsker at yde den svenske industri en beskyttelse i en eventuel overgangsperiode i et frihandelsområde, inden for hvilken periode de svenske toldsatser skal aftrappes trinvist over for de øvrige deltagerlande i frihandelsområdet.

Endelig er der i propositionen i en del tilfælde taget hensyn til den kritik mod de af flertallet i toldkommissionen foreslåede toldsatser, som er blevet fremført af mindretallet i kommissionen og af industriens, handelens samt forbrugernes organisationer. Denne kritik har i reglen bevirket en nedsættelse af de af kommissionsflertallet foreslåede toldsatser.

*Erik Lyrtoft-Petersen.**

* Sekretær i Tolddepartementet.

EN SAMMENLIGNING MELLEM REALLØNNINGERNE I DE EUROPÆISKE FÆLLESMARKEDSLANDE

I drøftelserne omkring det europæiske fællesmarked og andre planer vedrørende ændringer af samhandelsstrukturen inden for Europa og Danmarks eventuelle stillingtagen hertil må dokumentarisk materiale baseret på grundige undersøgelser af forholdene modtages med særlig interesse. Et sådant materiale foreligger i den af den europæiske kul- og stålunion — hvis medlemslande er de samme, som dem der for nærværende er tilsluttet traktaten om det europæiske fællesmarked — udsendte statistiske redegørelse: *Die Arbeitereinkommen der Industrien der Gemeinschaft im Realvergleich*. (Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl, Luxemburg 1956, 153 sider).

Eksperter fra Belgien, Frankrig, Holland, Italien, Luxemburg og Tyskland redegør her for en indgående analyse af realårsindkomsterne i 1954 i stenkul- og malmbjergværkerne og stålindustrien i de 6 lande (samt særskilt for Saarområdet). Udgangspunktet er arbejdernes nettoindkomst defineret som den egentlige arbejdsfortjeneste + betaling for ferie- og fridage + naturalydelser + familietilskud og lignende + sociale ydelser ÷ arbejdsgiveres og arbejderes bidrag til socialforsikringen og ÷ arbejdernes skat af deres løn. Realfortjenesten skulle da være denne indkomst sat i forhold til købekraften.

For at kunne måle indkomstens købekraft må man finde et udtryk for forbrugsudgiftsparitet. Spørgsmålet herom diskuteres udførligt (sammenlign herved den diskussion om lignende spørgsmål, som er anført i de nordiske statistiske eksperters betænkning: »Levnadskostnader och reallöner i de nordiska huvudstäderna«, Stockholm 1954 — omtalt i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1955, side 87—90).

Man har arbejdet henimod problemets løsning ved at definere en forbrugssammensætning for hvert af de omhandlede lande for derefter at undersøge, hvad hvert af disse budgetter ville koste i de andre lande. (I almindelighed vil det være således, at det i landet A almindelige forbrug vil koste mere i landet B, end det gør »hjemme«, og omvendt, at landet B's almindelige forbrugssammensætning bliver dyrere at opretholde i landet A, end den er i landet B selv; men forskellen behøver ikke at være lige stor ved overgang fra A til B som ved overgang fra B til A). Når man har fundet relationerne, undersøger man, i hvor høj grad lønnen i de omhandlede lande strækker til at købe det ønskede forbrug. Man får således et tal for, i hvilken grad arbejdslønnen f. eks. i Tyskland kan købe det belgiske forbrug, et andet for, hvorvidt arbejdslønnen i Belgien kan købe det tyske forbrug o. s. v. Medregnes, i hvilken grad arbejdslønnen i hvert af landene kan købe

ville være opportunt, idet man ønsker at yde den svenske industri en beskyttelse i en eventuel overgangsperiode i et frihandelsområde, inden for hvilken periode de svenske toldsatser skal aftrappes trinvist over for de øvrige deltagerlande i frihandelsområdet.

Endelig er der i propositionen i en del tilfælde taget hensyn til den kritik mod de af flertallet i toldkommissionen foreslåede toldsatser, som er blevet fremført af mindretallet i kommissionen og af industriens, handelens samt forbrugernes organisationer. Denne kritik har i reglen bevirket en nedsættelse af de af kommissionsflertallet foreslåede toldsatser.

*Erik Lyrtoft-Petersen.**

* Sekretær i Tolddepartementet.

EN SAMMENLIGNING MELLEM REALLØNNINGERNE I DE EUROPÆISKE FÆLLESMARKEDSLANDE

I drøftelserne omkring det europæiske fællesmarked og andre planer vedrørende ændringer af samhandelsstrukturen inden for Europa og Danmarks eventuelle stillingtagen hertil må dokumentarisk materiale baseret på grundige undersøgelser af forholdene modtages med særlig interesse. Et sådant materiale foreligger i den af den europæiske kul- og stålunion — hvis medlemslande er de samme, som dem der for nærværende er tilsluttet traktaten om det europæiske fællesmarked — udsendte statistiske redegørelse: *Die Arbeitereinkommen der Industrien der Gemeinschaft im Realvergleich*. (Europäische Gemeinschaft für Kohle und Stahl, Luxemburg 1956, 153 sider).

Eksperter fra Belgien, Frankrig, Holland, Italien, Luxemburg og Tyskland redegør her for en indgående analyse af realårsindkomsterne i 1954 i stenkul- og malmbjergværkerne og stålindustrien i de 6 lande (samt særskilt for Saarområdet). Udgangspunktet er arbejdernes nettoindkomst defineret som den egentlige arbejdsfortjeneste + betaling for ferie- og fridage + naturalydelser + familietilskud og lignende + sociale ydelser ÷ arbejdsgiveres og arbejderes bidrag til socialforsikringen og ÷ arbejdernes skat af deres løn. Realfortjenesten skulle da være denne indkomst sat i forhold til købekraften.

For at kunne måle indkomstens købekraft må man finde et udtryk for forbrugsudgiftsparitet. Spørgsmålet herom diskuteres udførligt (sammenlign herved den diskussion om lignende spørgsmål, som er anført i de nordiske statistiske eksperters betænkning: »Levnadskostnader och reallöner i de nordiska huvudstäderna«, Stockholm 1954 — omtalt i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1955, side 87—90).

Man har arbejdet henimod problemets løsning ved at definere en forbrugssammensætning for hvert af de omhandlede lande for derefter at undersøge, hvad hvert af disse budgetter ville koste i de andre lande. (I almindelighed vil det være således, at det i landet A almindelige forbrug vil koste mere i landet B, end det gør »hjemme«, og omvendt, at landet B's almindelige forbrugssammensætning bliver dyrere at opretholde i landet A, end den er i landet B selv; men forskellen behøver ikke at være lige stor ved overgang fra A til B som ved overgang fra B til A). Når man har fundet relationerne, undersøger man, i hvor høj grad lønnen i de omhandlede lande strækker til at købe det ønskede forbrug. Man får således et tal for, i hvilken grad arbejdslønnen f. eks. i Tyskland kan købe det belgiske forbrug, et andet for, hvorvidt arbejdslønnen i Belgien kan købe det tyske forbrug o. s. v. Medregnes, i hvilken grad arbejdslønnen i hvert af landene kan købe

landets eget forbrug (pr. definition sat til 100 %), fås et antal relationer svarende til kvadratet på antallet af betragtede lande.

I den foreliggende redegørelse er beregningerne gennemført for hver af de tre industrier for sig (og for så vidt angår minerne for arbejdere over og under jorden), for gifte arbejdere uden børn og med 2 børn, for arbejdere uden arbejdsløshed eller sygdom eller andet ikke-betalt arbejdsfravær og for arbejdere med en »normal« andel af ikke-betalt arbejdsfravær. Med hensyn til boligforhold, har man for stenkulminerne forudsat, at arbejderne bor i de af mineselskaberne ejede boliger, mens den modsatte forudsætning er gjort for stålindustrien og malmlejerne.

Som eksempel på en tabel, der angiver de beregnede relationer, kan gengives følgende fra redegørelsens side 82, vedrørende real-nettoårsindkomst for samtlige arbejdere i stålindustrien, optaget på lønningslisten (d. v. s. uden arbejdsløshed, gifte og med 2 børn).

Indeks: Det land, hvis budget er lagt til grund = 100.

Det land, hvis forbrug er lagt til grund.

Arbejdernes indkomst i:	Tyskland	Belgien	Frankrig	Saar	Italien	Luxemburg	Holland
Tyskland	100,0	74,9	77,4	97,5	92,9	64,7	92,8
Belgien	123,6	100,0	102,1	124,6	121,2	85,0	120,3
Frankrig	111,7	87,3	100,0	112,7	120,5	75,2	109,6
Saar	96,8	76,2	82,8	100,0	101,4	65,8	93,5
Italien	89,9	66,9	74,0	87,8	100,0	58,3	86,4
Luxemburg	142,6	115,3	118,7	141,9	142,3	100,0	140,3
Holland	97,9	78,6	76,3	98,3	93,1	63,1	100,0

I forbindelse med udarbejdelsen af denne og lignende tabeller, som forøvrigt er illustreret ved farvestrålende grafiske fremstillinger, er der foretaget forskellige særlige analyser f. eks. af aldersstrukturens indflydelse på indkomsthøjden i kulminerne og af forholdet mellem familietilskud, bidrag til socialforsikringsordninger og skat på lønnen i stålindustrierne, ligesom man har redegjort for udviklingstendenser i bruttotimefortjenesten i de beskrevne lande fra 1953 til midten af 1956; og endelig har man søgt at placere landene efter lønninger i forhold til et fælleseuropæisk budget.

Det er vanskeligt at sammenfatte resultaterne. Ikke blot er relationerne forskellige, alt efter som man ser fra det ene land til det andet eller fra det andet til det ene, men landenes placering efter realindkomstens højde er forskellig for de forskellige industrier, for familier med børn og familier uden børn o. s. v.

Det synes dog tydeligt, at med hensyn til realløn ligger *Luxemburg og Belgien klart i spidsen og Italien lige så klart i bunden*. Ellers kan billedet flakke noget. Reallønnen i Frankrig ligger over den tyske realløn for arbejdere med mange børn (takket være et udbygget familielønssystem); men for arbejdere uden børn er reallønnen højere i Tyskland end i Frankrig. Holland og Saar ligger på linie med Belgien, for så vidt angår kulminearbejderne, men kun lidt højere end Italien, hvad arbejderne i stålindustrien angår.

Forskellene i reallønninger er store. Realindkomsterne i Italien må således regnes at ligge henved 35—40 % lavere end i Luxemburg og 30—33 % lavere end

i Belgien. Forskellene er formentlig skærpet siden 1954, idet Italien af de omhandlede lande har haft den mindste lønstigning.

Tallene har betydning, bl. a. fordi man — selvom arbejds lønningernes højde ikke er den eneste faktor, der bestemmer arbejdskraftens vandring — dog må regne med, at store lønforskelle trækker kraftigt i retning af vandring mod det mest begunstigede land.

Dette spørgsmål om eventuel tilvandring af udenlandsk arbejdskraft har spillet en vis rolle i den danske debat om Danmarks tilslutning til det europæiske fællesmarked. Fra arbejderbevægelsens side har man således udtrykt ængstelse for, at en tilslutning til fællesmarkedet, for så vidt det tillige indebar frit arbejdsmarked, ville medføre en betydelig tilvandring særlig af tysk og italiensk arbejdskraft med øget arbejdsløshed og løntryk til følge.

Nu findes der ikke tilsvarende indgående realindkomstsammenligninger mellem fællesmarkedets lande og de nordiske lande, som der findes mellem landene indbyrdes inden for hver af de to grupper. De undersøgelser, der hidtil er foretaget af *arbejdsomkostninger* — gengivet f. eks. i ILO's rapport »Wages and Related Elements of Labour Cost in European Industry« 1955. Preliminary Report, Geneva 1957 — viser imidlertid, at Danmark ligger højt set ud fra omkostnings-synspunktet, når man omregner udgifterne efter de officielle vekselkurser. Disse giver dog kun et ufuldstændigt billede af valutaernes indenlandske købekraft.

Den for O.E.E.C. udarbejdede rapport: Milton Gilbert and Associates: »Comparative National Product and Price Level«, Paris 1957, viser imidlertid, at den danske kronens købekraft ligger nogenlunde på linie med den belgiske og tyske valuta, lidt under den hollandske og noget over den italienske og franske, alt målt i forhold til dollars til officiel kurs og på basis af et amerikansk vægtsystem. Forskellige problemer, som der ikke her skal gås nærmere ind på, knytter sig til de i denne redegørelse benyttede metoder. Man kan dog tillade sig at slutte, at efter alt at dømme *ligger Danmark med hensyn til arbejdernes realløn højere end de fleste af de 6 fællesmarkedetslande*; formentlig over Belgien, hvilket — jfr. foran — kunne betyde omtrent på linie med Luxemburg. Både Belgien og Luxemburg er medlemmer af de 6; og da navnlig Luxemburg både på grund af sin lidenhed og geografiske beliggenhed, for så vidt må være endnu mere værgeløs, end Danmark eventuelt ville blive over for resultaterne af kræfter og tendenser i de store lande, kunne det ud fra dansk synspunkt være af ganske særlig interesse at have opmærksomheden rettet mod, hvad der efter, at fællesmarkedstraktaten er blevet til virkelighed, sker i Luxemburg (og Belgien) med hensyn til indvandring, beskæftigelses-, løn- og arbejdsforhold.

*Kirsten Rudfeld.**

* Fuldmægtig i Socialministeriet.

PRISOPGAVER

Nationaløkonomisk Forenings og Socialøkonomisk Samfunds mindre prisopgaver.

Der udsættes følgende 2 prisopgaver:

- 1) En undersøgelse af, hvorledes lønstrukturen i dansk industri siden 1946 er påvirket af overenskomstfornyelser, automatisk lønregulering efter pristal og den såkaldte lønglidning.
- 2) Diskuter forekomsten af teknologisk arbejdsløshed og skitser, hvorledes begrebet kan indpasses i den økonomiske vækstteori.